

**MYNDIGHETEN FÖR
DIGITAL FÖRVALTNING**
Agency for Digital Government

Digital tillgänglighet – Varför, vad och hur?

Andreas Richter, PTS

Jan Bergdahl, DIGG

En mänsklig rättighet

- ”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter”
- Konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Sverige och EU har åtagit sig att genomföra rättigheterna

Förutsättningar kan variera

CC BY-NC-SA 2.0 Agnieszka Galas

CC BY-ND 2.0 Wheelchair Basketball Canada

CC BY 2.0 Jeremy Segrott

Vadå tillgänglighet?

Funktionshinder

Digitaliseringens krav

Individens förmågor

**Hjälpmedel
Assistans**

Tillgänglighet

Vadå tillgänglighet?

Individens förmågor

Digitaliseringens krav

Tillgänglighet – en kedja

- Tillgängligheten sätts på prov först när en person använder en lösning
- Den svagaste länken i kedjan kan exkludera t.ex.
  - En e-tjänst är inte tillgänglig om inte hela flödet från inloggning till signering är tillgängligt.

Många behöver förstora

Krockande texter varandra vid förstoring

Dold text bakom
är inte helt o
anges i pixl

Dyslektiker kan behöva radavstånd

Okänd boksättare tog
att antal bokstäver
och blandade dem för
att göra ett provex-
emplar av en bok.

Läs mer om boken

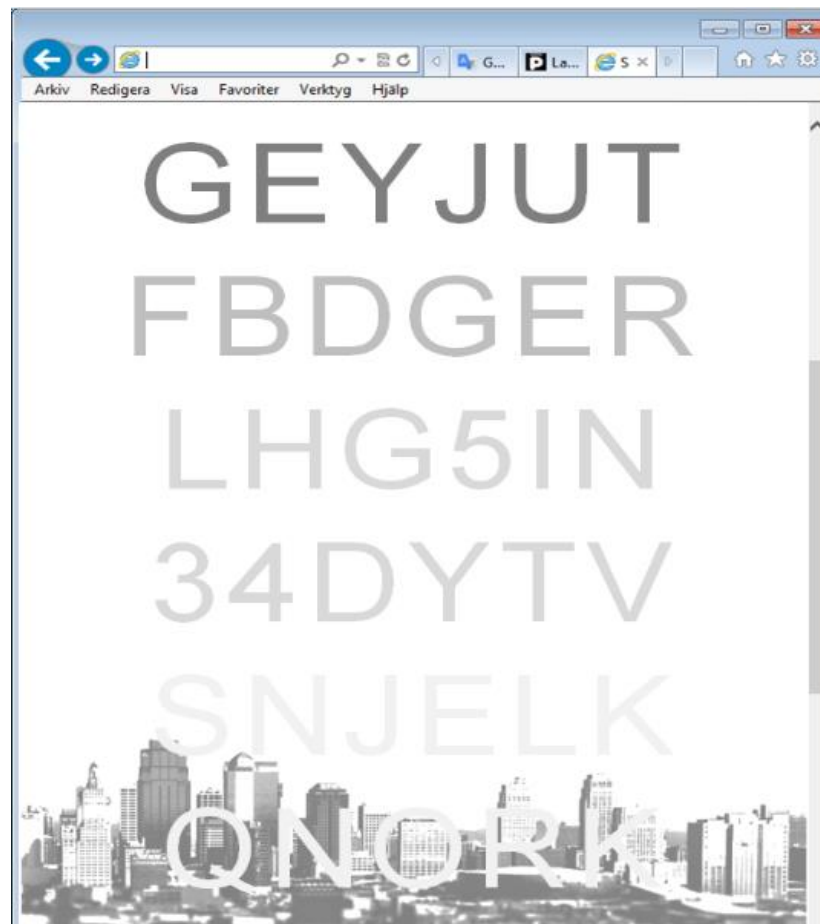

Okänd boksättare tog
att antal bokstäver
och blandade dem för
att göra ett provex-
emplar av en bok.

Läs mer om boken

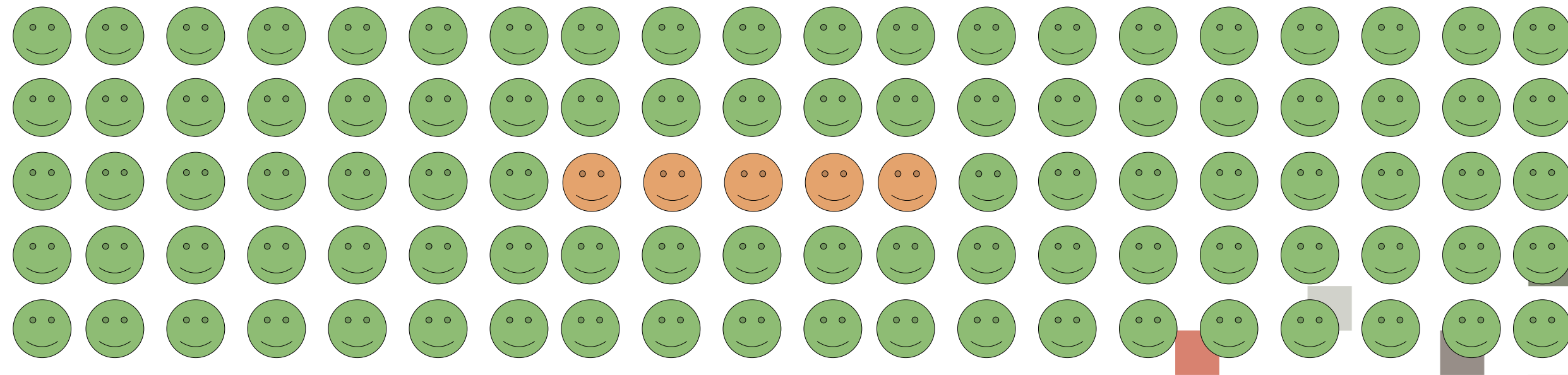
Text, bild och ljud (!) behöver kontraster

Stadsbilden: CC0 från pexels.com

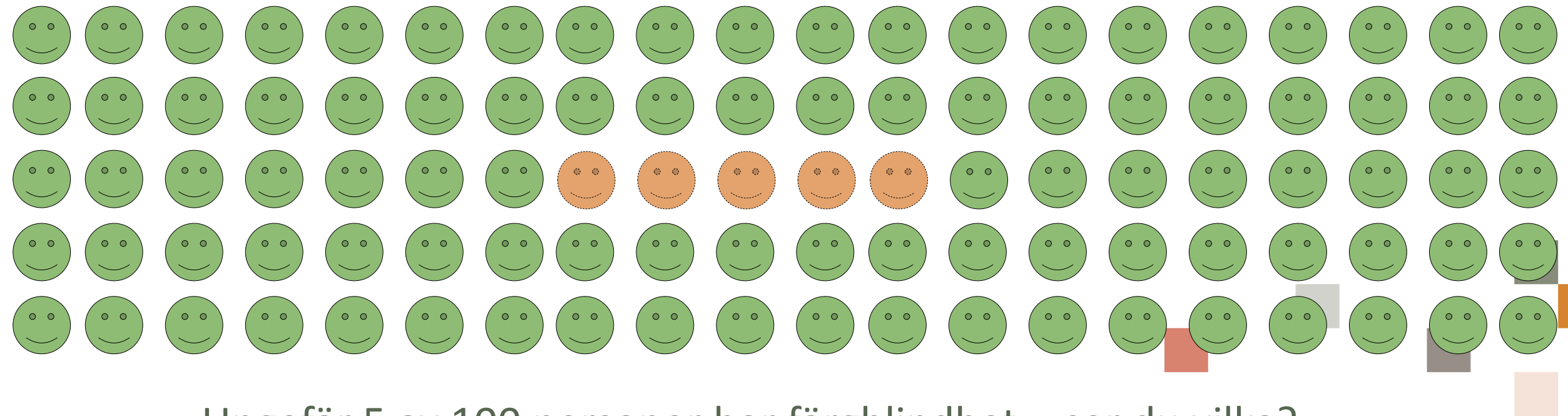

Vi uppfattar färger olika

Ungefär 5 av 100 personer har färgblindhet – ser du vilka?

Vi uppfattar färger olika

Ungefär 5 av 100 personer har färgblindhet – ser du vilka?

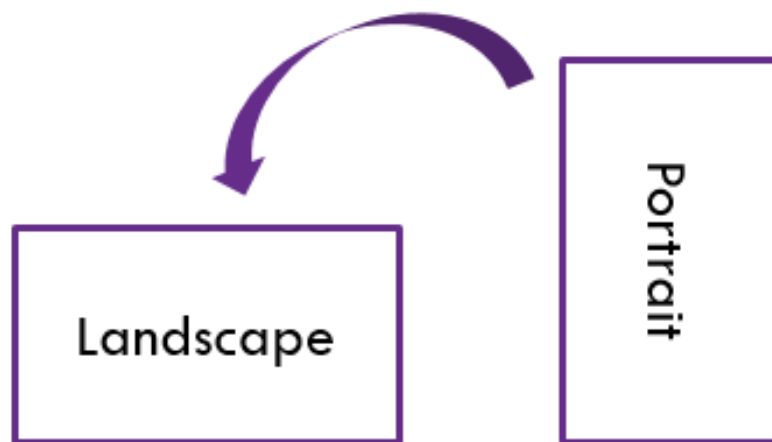
Många behöver textning eller syntolkning

Många har svårt att träffa små länkar

Alla kan inte vrida på skärmen

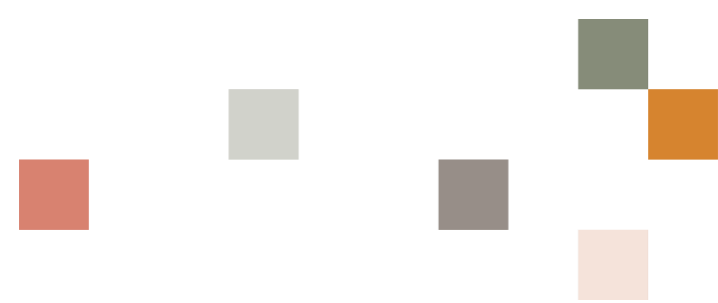
Många navigerar med tangentbord

Standardmarkering av fokus

- Ej fokuserad
- Fokuserad

Tydligare markerad fokus

- Ej fokuserad
- Fokuserad

...eller lyssnar igenom sajten

Den här webbplatsen använder cookies. Cookies som behövs för att webbplatsen ska fungera har sparats på din enhet.

Sök

Sök

Jobba i VGR

Hälsa och vård

Regional utveckling

Kollektivtrafik

Politik

Om VGR

Aktuellt

Kontakt

Language

Teckenspråk

Lyssna

Press

Webbplatskarta

Du är här:

Startsida

Hälsa och vård

Hitta vård

Hälsa och vård

Barn och ungas hälso- och sjukvård

Forskning och utveckling

Hitta vård

1177 Vårdguiden

Patientnämnden

Regler och rättigheter

Så styrs hälso- och sjukvården

Vårdgivarwebben

Hitta vård

A highly cluttered desk and workspace. In the center is a laptop displaying a news article. To its right is a camera and a mobile phone. The desk is surrounded by various items: a globe, a fan, a mug, and a blue water bottle. Above the desk, there are shelves with a teapot, figurines, and a bicycle sign. A lamp is positioned over the desk, and a birdcage is visible on the right. The overall scene is one of extreme clutter.

Många har svårt att koncentrera sig

DOS-lagen

eller

Lag om tillgänglighet till digital offentlig service

Webbtillgänglighetsdirektivets artikel 4:

Medlemsstaterna ska säkerställa att offentliga myndigheter vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att göra sina webbplatser mer tillgängliga genom att göra dem möjliga att uppfatta, hanterbara, begripliga och robusta.

Från direktiv till lag

Oktober 2016

Webbtillgänglighets-
direktivet

(EU) 2016/2102

Januari 2019

Lag om tillgänglighet till digital
offentlig service

SFS 2018:1937

Vilka gäller lagen

- Statliga och kommunala myndigheter
- Beslutande församling i kommun eller landsting
- Offentligt styrda organ, under vissa förutsättningar
- Vissa privata aktörer med offentlig finansiering inom skola, vård och omsorg

Vad omfattas av lagen

Lagen är teknikneutral, men enligt DIGG:s (förslag till) föreskrifter omfattas:

- Innehåll på webbplatser
- Mobila applikationer

Vilka är undantagen

Enligt lag (9 §)

- Direktsändningar av tidsberoende media
- Kartor som inte är avsedda för navigering
- Digital service från tredje part under vissa förutsättningar
- Reproduktioner av kulturarvssamlingar
- Viss verksamhet enligt skollagen
- Kartor för navigering under vissa förutsättningar

Enligt förordning (2 §)

- Dokument som publicerats före 23 september 2018 under vissa förutsättningar
- Förinspelade tidsberoende medier publicerade före 23 september 2020
- Vissa undantag för intranät & extranät
- "Historiska" webbplatser

Vilka är kraven

Göra webbplatser och mobila applikationer:
möjliga att uppfatta,
hanterbara,
begripliga och
robusta

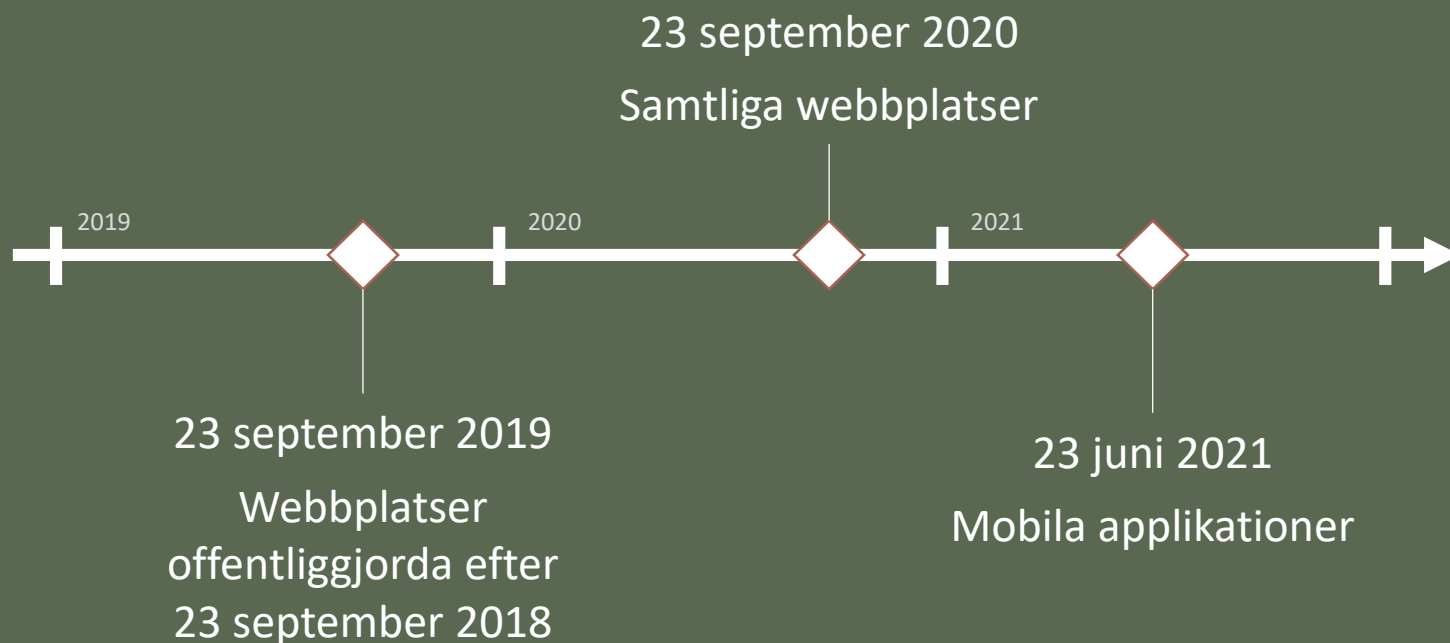
Publicera tillgänglighetsredogörelse

Ge möjlighet att meddela om
bristande tillgänglighet

Genom att, till exempel...

Uppfylla kraven i
EN 301 549 Annex A

När ska kraven vara uppfyllda

- Befintliga intranät & extranät när de genomgår en omfattande översyn
- Viss tredjeparts service som för första gången tillhandahålls efter 23/9 2020

Tillgänglighetsredogörelsen

- Obligatoriskt innehåll
  - Vem och vad den avser
  - Beskrivning av fullgörandestatus
  - Förteckning av delar som ej är tillgängliga, med skäl varför
  - Datum och metod för bedömning av uppfyllelse
  - Beskrivning av och länk till meddelandefunktion (egna & DIGGs)
- Ska vara i ett tillgängligt format

Oskäligt betungande

- En offentlig aktör behöver inte uppfylla kraven om det är oskäligt betungande
- Vid bedömning av oskäligt betungande ska bl.a. beaktas:
  - Aktörens storlek
  - Karaktär på uppgifter
  - Uppskattade kostnader och fördelar för aktören
  - Fördelarna för personer med funktionsnedsättning

Tillsyn

Anmälan

Om bristande tillgänglighet av användare

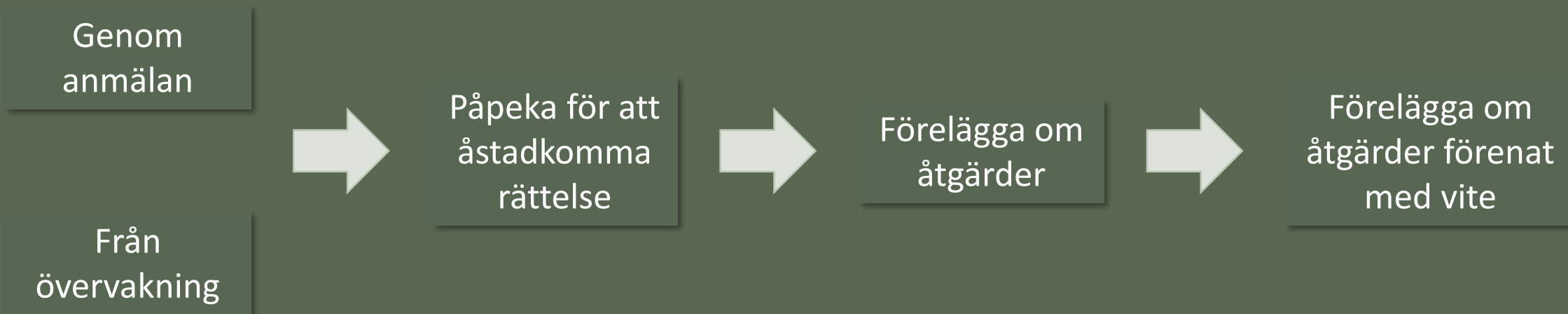
Övervakning

Stickprov med rapportering till kommissionen

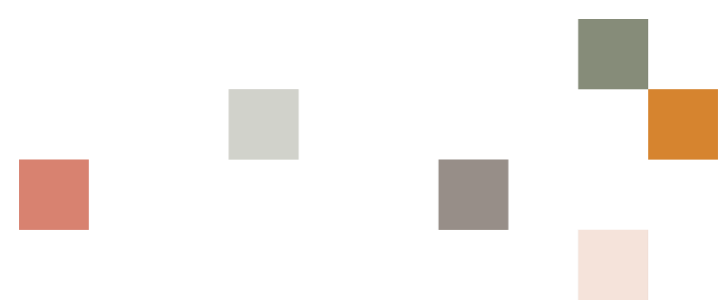
Förenklad

Ingående

Vid bristande tillgänglighet

Standarden och kraven

Göra webbplatser och mobila applikationer:

- möjliga att uppfatta,
- hanterbara,
- begripliga och
- robusta

Genom att, till exempel...

Uppfylla kraven i
EN 301 549 Annex A

Vad omfattas på er webb?

- Det vi vanligen menar med en webbplats, en samling webbsidor
- Webbsidor = alla typer av dokument som hämtas från en URI med http. T.ex.
  - html-dokument
  - pdf-filer
  - MS Office-filer

EN 301549 annex A

- Beskriver vilka delar av EN 301549 som gäller för DOS-lagen
- Tabell A.1 listar de delar som rör webbplatser
- Tabell A.2 listar de delar som rör mobila applikationer
- Tabellerna hänvisar till olika delar i standarden men kraven är i princip desamma

EN 301549

Kraven är ”self-scoping” – det framgår av kraven under vilka omständigheter de är tillämpliga

Kapitel 9 – krav på webbsidor (WCAG 2.1 A & AA)

Kapitel 10 - motsvarande WCAG-krav men formulerade för att vara applicerbara på dokument. Några krav undantagna

Kapitel 11 – krav på mjukvara (mobila appar). Motsvarar WCAG med enstaka undantag.

DOS-lagens krav utöver WCAG (1/3)

- Hanterbarhet – bl.a. krav på utformning av knappar och andra kontroller
- Om tvåvägs röstkommunikation finns ska även ”realtids” textdialog finnas.
  - Dv.s funktion för röstsamtal eller videosamtal ska ha funktion för textdialog tecken för tecken
- Undertextning och syntolkning – kompletterande krav

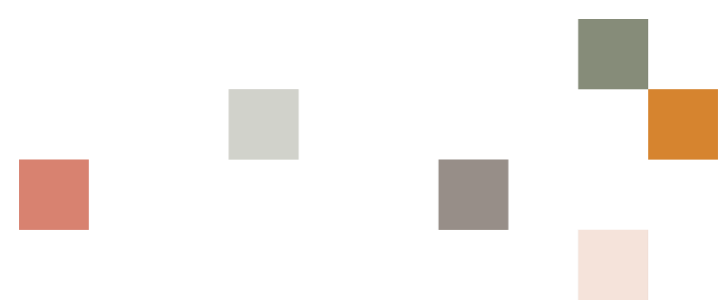
DOS-lagens krav utöver WCAG (2/3)

- Tillgänglighetsfunktioner i webbläsaren ska inte blockeras, såvida inte användaren begär det
- Inställningar i webbläsare eller mobil för färg, kontrast, typsnitt m.m. ska gälla
- Redigeringsverktyg – webbplats eller app som är ett redigeringsverktyg ska producera tillgängligt innehåll. (tänk t.ex. texteditor)

DOS-lagens krav utöver WCAG (3/3)

- Produktdokumentation
  - Ska beskriva hur tillgänglighetsfunktionerna används
  - Ska finnas i tillgängligt digitalt format
- IT-support ska
  - Kunna informera om tillgänglighetsfunktionalitet
  - Kunna kommunicera på ett tillgängligt sätt

Vägar framåt

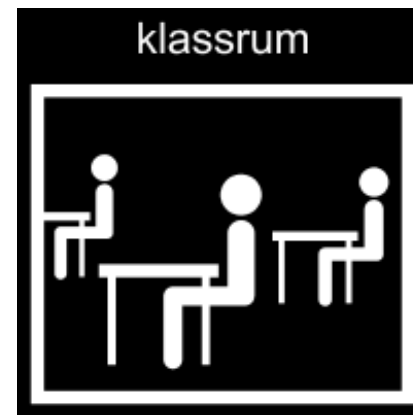
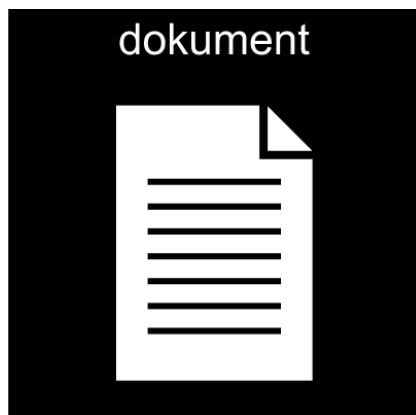
Vad kan ni göra

- Skaffa kunskap om standarden och kraven
- Hitta era webbplatser och mobila applikationer
- Leta upp var bristerna finns
- Identifiera var nyttan är som störst
- Åtgärda...

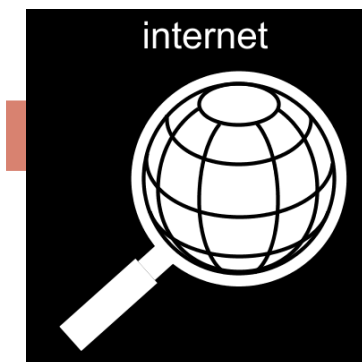
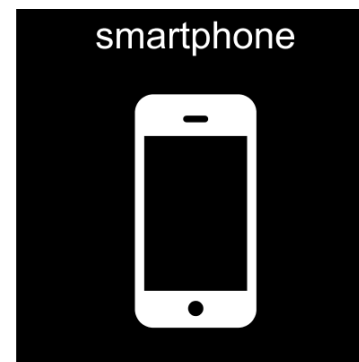
Tillgänglighet är löpande arbete

- Tillgänglighet skapas i hela organisationen
  - Se över formatmallar i MS Office o dyl.
  - Alla webbredaktörer behöver veta vad de gör
  - Kompetensutveckling – egen och kollegor
  - Äska resurser

Kravställ i upphandling

- Underleverantörer ska leverera tillgängligt
  - Konsultrapporter
  - Filmproduktion inkl. undertexter och syntolkning
  - Apputvecklare
  - Webb ex. CMS, utvecklingskonsulter

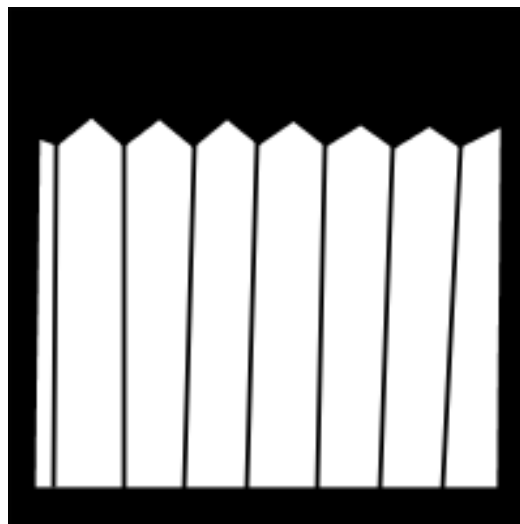
Universell utformning

- Alla är unika!
- När vi skrapar på ytan döljs många varierande förutsättningar, såväl funktionsförmåga som andra faktorer: språkliga, förväntningar, erfarenheter etc.
- Designmetodik kan/bör med fördel användas
- Komplettera genom att efterleva riktlinjer/krav för tillgänglighet

Lagens syfte är att undanröja hinder

- Lagkraven är en grund - lyssna på användare!
- Funktionshinderråd eller liknande
- Inrapporterade klagomål

Komma-igång-tips

- Testa er webbplats utan mus – tangentbord
- Testa med skärmläsare – kom igång med t.ex. VoiceOver (Apple) eller Nvidia (MS Windows)
- Testa med automatik
- Gör manuell granskning
- Mer om tester på webbriktlinjer.se/testa

Samverkan o erfarenhetsutbyte

- Dela digitalt
- Facebook-gruppen Webbriktlinjer
- Myndighetssamverkan om IT-tillgänglighet (MITT)
  - Anmäl till pts@pts.se
  - Träffar ca 4 ggr/år
  - Nästa träff 28 maj i Stockholm

Veta mer

- DIGG

www.digg.se/utveckling--innovation/digital-tillganglighet

- Vägledning för webbutveckling

webbriktlinjer.se/lagkrav/webbdirektivet/

- Arbetsförmedlingen

<https://digi.arbetsformedlingen.se/tillganglighet.html>

- The World Wide Web Consortium (W3C)

www.w3.org/WAI/

- Region Stockholm – självstudie

https://lartorget.sll.se/Extern/activities/onlinecoursedetails_ext.aspx?inapp=1&courseid=6201

Nødvendig for nokon
bra for alle

